

การเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :
สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

**A comparison of readiness in provision of education between the schools under the
Basic Education Commission and under the local government :
Learning Area of Career and Technology**

อาจารย์ ดร.กานต์ อัมพานนท์
กลุ่มพื้นฐานทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 860 คน สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า :

- 1) ด้านบริบท ได้แก่ ความพร้อมเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และนโยบายของโรงเรียน เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน
- 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน
- 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ ความพร้อมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน
- 4) ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และความพึงพอใจของผู้ใช้ เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

5) ส่วนการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้ 1) ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) ครูต้องเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกทักษะให้เพียงพอ 3) ครูควรจัดบรรยากาศในห้องฝึกงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 4) เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเรียน ครูควรใช้โครงงานเป็นเครื่องช่วยในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นฝึกทักษะ 6) มีสื่อที่เหมาะสมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน 7) ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้อในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีกิจกรรมที่หลากหลาย 8) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนเรียนตามความสนใจของผู้เรียน 9) มีการสอนที่สามารถเชื่อมโยง หรือบูรณาการกับงานอาชีพ 10) ครูผู้สอนควรมีการประเมินความสามารถด้านทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

คำสำคัญ : การเปรียบเทียบ / การจัดการศึกษา / สาระการเรียนรู้

Abstract

The study entitled “A comparison of readiness in provision of education between the schools under the Basic Education Commission and under the local government: Learning Area of Career and Technology” aiming to evaluate and to compare the readiness in provision of education concerning the Learning Area of Career and Technology between the schools under the basic education commission and the schools under the local government. The research employed a mixed method design with 860 subjects including school’s directors, teachers, and students from big, medium, and small size schools in Phetchabun. The research instruments were a questionnaire and an interview. The statistics employed were means, standard deviation, and t-test.

The findings were as follow.

1) The readiness in terms of the school’s contexts between the schools under the basic education commission and the local government i.e., school’s physical surroundings and school’s policies were different both in the overall and in individual aspect.

2) The readiness in terms of the basic factors i.e., teacher’s readiness, visual aids and equipments, learning sources and budget were different both in the overall and in individual aspect.

3) The readiness in terms of the processes i.e., learning management, assessment and evaluation, and community involvement were different both in the overall and individual aspect.

4) The readiness in terms of the output i.e., favorable attitudes according to school’s objectives, employee’ satisfaction were different both in the overall and individual aspect.

5) The findings from the interview responded by school’s directors, school’s boards, teachers, and students could be summed up as the following 1) The teacher should prepare integrated lesson plans. 2) The teacher should beforehand prepare materials, equipments, and visual aids that are necessary to the learning and skill practice. 3) The teacher should manage the workshop’s atmosphere contributing to the effective learning. 4) Once the students face the problems in learning, the teacher should expectedly apply

project-based learning to help solving the problems. 5) The learning should be performed in a way that students can mostly practice their skills. 6) The teacher should offer constructive and appropriate learning materials and innovations. 7) The teacher should promote teamwork skills and provide a wide range of activities. 8) The teacher should manage activities suitable to individual learner's needs and interests. 9) The learning should be integrated with professions. 10) The assessment and evaluation of students' skills should be continuously conducted and the teachers should use an authentic assessment.

Keywords: a comparison / education management / learning area

บทนำ

การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนและประชาชนของประเทศนั้น จำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในแต่ละวัย แต่ละระดับการศึกษาให้ได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกัน และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยมีหลักสูตรเป็นแนวทางหรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษาและการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1)

จากรายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปี 2551-2553 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553) ซึ่งได้ทำการติดตามความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ในส่วนของความพร้อมทางด้านวิชาการของครูและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การทดสอบด้านวิชาการของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 น้อยกว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาศึกษาที่ไม่ชัดเจน และขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาครูผู้สอนในเชิงคุณภาพ เป็นต้น

ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระหนึ่งในหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3) และมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะ ในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าว และ ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิชาชีพพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเปรียบเทียบและประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ระหว่างสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ของสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการประเมิน 4 ด้านตามแบบ CIPP Model คือ

1.1 ด้านบริบท ได้แก่ ความพร้อมเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และนโยบายของโรงเรียน

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ

1.3 ด้านกระบวนการ ได้แก่ ความพร้อมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความพึงพอใจของผู้ใช้

2. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

2.1 สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2.2 สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพร้อมในการจัดการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังจะนำเสนอเป็นในภาพรวม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง รูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และระบบสนับสนุนต่าง ๆ ไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนวิถีคิดใหม่ให้สอดคล้องรับกับสังคมใหม่

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวคิดให้จัดการศึกษาที่เป็นการบูรณาการ ทั้งด้านกระบวนการจัดการศึกษา และด้านบุคลากร มีความหลากหลาย เปิดกว้างทางความคิด วิธีการ คำสั่งถึงความแตกต่างของสถานศึกษา ท้องถิ่น และผู้เรียน มีการนำทรัพยากรต่าง ๆ และเทคโนโลยีมาใช้อย่างคุ้มค่าเหมาะสม และการประสานสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนมุ่งเน้นคุณภาพและผลิตผล คือผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นไทย และรู้หลักของสากลเพื่อช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็ง มีคุณภาพ เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

แนวคิดในการจัดการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดอิสระในการบริหารจัดการทั้งด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการเงิน รายได้ไม่เพียงพอยังคงต้องพึ่งงบประมาณ และรายได้จากส่วนกลาง มีความไม่เท่าเทียมกันในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาระหว่างส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น ขาดความคล่องตัว และผู้บริหารส่วนใหญ่ ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร การจัดการศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการมีส่วนร่วมทั้งด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจปฏิบัติ และร่วมติดตามผล นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางประเภทยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการจัดการศึกษา ทั้งความพร้อมด้านกฎหมายและด้านบุคลากรที่จำทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการจัดการศึกษา

สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1969: 28) ได้เสนอ CIPP Model เป็นรูปแบบในการประเมินหลักสูตร โดยเน้นว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือก และวิธีการที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาว่า ควรใช้การประเมินแบบใด เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของหลักสูตรการประเมินที่ใช้ CIPP Model มีการพิจารณาใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation: C) 2) ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) 3) ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และ 4) ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมล รอดคล้าย (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานครให้สมบูรณ์ จะต้องพิจารณาปรับปรุงใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) โครงสร้างการจัดการ 2) การจัดการงานบุคคล 3) การจัดการงบประมาณ และ 4) การดำเนินงานใน

ระยะแรกโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางและรูปแบบในการจัดการประถมศึกษา

วัลลภา โล่ห์สุวรรณ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการรับบริการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้ปกครองนำบุตรหลานเข้ามารับการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน เดินทางสะดวกประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ส่วนการบริการที่ผู้ปกครองต้องการจากโรงเรียน คือ การแจ้งรายละเอียดของวิชาเลือกต่าง ๆ ให้ทราบ และจัดการแนะแนวแก่เด็กและผู้ปกครองการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การอนุญาตให้ประชาชนมาใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชน และด้านมาตรฐานการศึกษาซึ่งผู้ปกครองต้องการใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ศรีวิไล บุญยศิริณะ (2531: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายแต่มีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้งทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง มีการจัดองค์การบริหารการศึกษาตามรูปแบบการปกครอง มีองค์กรกลางคือ คณะอนุกรรมการข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่บริหารงานบุคคล แต่บทบาทน้อยมาก การจัดงบประมาณค่อนข้างจำกัดทำให้การศึกษายังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ส่วนแนวโน้มของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพ พบว่า มีแนวโน้มจะปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารในรูปของคณะกรรมการมากขึ้น และสำนักการศึกษามีบทบาทในการบริหารการศึกษามากขึ้นด้วย

สมาน อัครภูมิ (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด ได้เสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาโดยกำหนดให้หน่วยงานที่กำกับดูแลและการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัด เป็นหน่วยงานสังกัดส่วนกลาง แต่กำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในระบบโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดทั้งหมดทุกประเภท ทั้งของรัฐและเอกชน ภายใต้การควบคุมกำกับของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

พิณสุดา สิริรังศรี (2540 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดอิสระ ทั้งด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคลากรบริหารงบประมาณ และการเงิน ยังคงต้องพึ่งพางบประมาณและรายได้จากส่วนกลาง รวมทั้งไม่มีอิสระในการจัดเก็บรายได้ที่ชัดเจน มีความไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาระหว่างส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีคณะกรรมการบริหารการศึกษา ของท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ การบริหารและการจัดสินใจขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการบริหารของท้องถิ่นเกิดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน และประชาชน ทั้งที่ส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 860 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาครูผู้สอน และนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกสถานศึกษาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นในการเลือก 95% จากจำนวน 860 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจำนวน 135 คน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากจำนวน จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด ได้แก่

1.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และสำหรับครูผู้สอน ส่วนฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สร้างตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษา 4 ด้านตามแบบ CIPP Model

1.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้านตามแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 หาคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยค่า และรายชื่อ แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

1.2 เปรียบเทียบค่าคะแนนการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ระหว่างกลุ่มตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ การทดสอบค่าที และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 110) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด หรือมีความพร้อมมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ระดับมาก หรือมีความพร้อมมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง หรือมีความพร้อมปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ระดับน้อย หรือมีความพร้อมน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด หรือมีความพร้อมน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : สารการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแตกต่างของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของ โรงเรียนทั้ง 4 ด้าน	สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน		สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น		t	P
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านบริบท	3.84	.57	4.94	.69	8.507	.05
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.71	.59	4.60	.56	8.606	.05
3. ด้านกระบวนการ	3.44	.48	4.69	.63	8.064	.05
4. ด้านผลผลิต	4.51	.54	4.65	.65	8.077	.05
รวม	3.78	.55	4.72	.63	8.314	.05

$P \leq .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สำหรับสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแตกต่างของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของ โรงเรียนทั้ง 4 ด้าน	สังกัดคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน		สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น		t	P
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านบริบท	3.42	.57	4.50	.50	8.755	.05
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น	3.71	.59	4.73	.67	8.636	.05
3. ด้านกระบวนการ	3.79	.58	4.60	.63	8.333	.05
4. ด้านผลผลิต	3.44	.48	3.69	.65	8.654	.05
รวม	3.59	.55	4.38	.61	8.611	.05

$P \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน สำหรับสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ส่วนการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ 1) ครูต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) ครูต้องเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกทักษะให้เพียงพอ 3) ครูควรจัดบรรยากาศในห้องฝึกงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 4) เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเรียน ครูควรใช้โครงการเป็นเครื่องช่วยในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน 5) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นฝึกทักษะ 6) มีสื่อที่เหมาะสมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน 7) ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ออกไปทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีกิจกรรมที่หลากหลาย 8) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนเรียนตามความสนใจของผู้เรียน 9) มีการสอนที่สามารถเชื่อมโยง หรือบูรณาการกับงานอาชีพ 10) ครูผู้สอนควรมีการประเมินความสามารถด้านทักษะของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ของสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 ด้าน จากผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน มีข้อค้นพบที่แตกต่างกันจึงนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านบริบท ได้แก่ ความพร้อมเกี่ยวกับสภาพทั่วไป และนโยบายของโรงเรียน เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่าง

กันทั้งในภาพรวมและรายด้าน อาจเนื่องมาจากระหว่างสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย ระบบการบริหารงานที่แตกต่างกัน แต่พบว่าเป็นความแตกต่างในทางที่ดี ซึ่งจะเห็นได้จากการแปลผลของงานวิจัยอยู่ในช่วงระดับที่มาก แต่เมื่อเปรียบเทียบข้อมูล พบว่ามีความแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวิไล บุญยศิริณะ (2531: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายแต่มีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้งทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง มีการจัดองค์การบริหารการศึกษาตามรูปแบบการปกครอง มีองค์กรกลางคือคณะอนุกรรมการข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่บริหารงานบุคคล แต่บทบาทน้อยมาก การจัดงบประมาณค่อนข้างจำกัดทำให้การศึกษายังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ส่วนแนวโน้มของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพ พบว่า มีแนวโน้มจะปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารในรูปของคณะกรรมการมากขึ้น และสำนักการศึกษามีบทบาทในการบริหารการศึกษามากขึ้นด้วย

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่พบว่าเป็นความแตกต่างในทางที่ดี อาจเนื่องมาจากระหว่างสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย และสภาพปัญหาที่แตกต่างกันที่ สอดคล้องกับ พิณสุดา สิริธรรงศรี (2540 : บทคัดย่อ) การศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดอิสระ ทั้งด้านแผนงาน การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การบริหารบุคลากรบริหารงบประมาณ และการเงินยังคงต้องพึ่งพางบประมาณ และรายได้จากส่วนกลาง รวมทั้งไม่มีอิสระในการจัดเก็บรายได้ที่ชัดเจน มีความไม่เท่าเทียมกับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาระหว่างส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีคณะกรรมการบริหารการศึกษา ของท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ การบริหารและการจัดสินใจขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการบริหารของท้องถิ่นเกิดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน และประชาชน ทั้งที่ส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ ความพร้อมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่พบว่าเป็นความแตกต่างในทางที่ดีอาจเนื่องมาจากระหว่างสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย โครงสร้างการจัดการ งบประมาณ ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับกมล รอดคล้าย (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนในกรุงเทพมหานครให้สมบูรณ์ จะต้องพิจารณาปรับปรุงใน 4 ประเด็น ดังนี้ 1) โครงสร้างการจัดการ 2) การจัดการงานบุคคล 3) การจัดการงบประมาณ และ 4) การดำเนินงานในระยะแรกโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางและรูปแบบ

ในการจัดการประถมศึกษาและสอดคล้องกับวลถภา โไล้สุวรรณ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการรับบริการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้ปกครองนำบุตรหลานเข้ามารับการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน เดินทางสะดวกประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย ส่วนการบริการที่ผู้ปกครองต้องการจากโรงเรียน คือ การแจ้งรายละเอียดของวิชาเลือกต่างๆ ให้ทราบ และจัดการแนะแนวแก่เด็กและผู้ปกครองการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การอนุญาตให้ประชาชนมาใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชน และด้านมาตรฐานการศึกษาซึ่งผู้ปกครองต้องการใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

4) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และความพึงพอใจของผู้ใช้ เมื่อประเมินและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่พบว่าเป็นความแตกต่างในทางที่ดี อาจเนื่องมาจากกระหว่างสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดนโยบาย และรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมาน อัสวภูมิ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด ได้เสนอรูปแบบบริหารการศึกษา โดยกำหนดให้หน่วยงานที่กำกับดูแลและการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดเป็นหน่วยงานสังกัดส่วนกลาง แต่กำกับดูแลการจัดการประถมศึกษาในระบบโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดทั้งหมดทุกประเภท ทั้งของรัฐและเอกชน ภายใต้การควบคุมกำกับของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ประวัติการปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กมล รอดคล้าย. (2537). **การวิเคราะห์ระบบการจัดการประถมศึกษาของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ในกรุงเทพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณสุดา สิริธรังศรี. (2540). **รายงานการวิจัย เรื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วลถภา โไล้สุวรรณ. (2537). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการรับบริการตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา เขตการศึกษา 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีวิไล บุญยธีระณะ. (2531). **พัฒนาการของระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาน อัสวภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Stufflebeam, Daniel L. (1969). **Education Evaluation : Theory and Practice.** Belmont California :

Wadsworth Company.